

Kwaliteit vergt keuzes

Bestuurscharter lerarenopleidingen

Het beroep van leraar is zo veelomvattend dat hogescholen hun studenten niet de volle breedte en diepte ervan kunnen bijbrengen, althans niet binnen de initiële opleiding. Daarom gaan de lerarenopleidingen hun studenten de keus geven tussen verschillende uitstroomprofielen; daarin gaan studenten diep in op een bepaalde kant van het beroep. Dit plan maakt deel uit van een pakket maatregelen om de kwaliteit van de lerarenopleidingen te verhogen. De hogescholen hebben afspraken daarover vastgelegd in het 'bestuurscharter lerarenopleidingen'.

Het bestuurscharter is een vervolg op de beleidsagenda lerarenopleiding 2005-2008. Die is in het voorjaar van 2005 opgesteld door de HBO-raad, de vereniging van universiteiten VSNU en de minister van OCW. De aanleiding daarvoor was de constatering dat de kwaliteit van de lerarenopleidingen beter moet.

De gezamenlijke lerarenopleidingen in het hbo zijn vervolgens aan het werk gegaan met de onderwerpen van de beleidsagenda. Zij hebben een aantal maatregelen uitgewerkt, die vervat zijn in een bestuurscharter lerarenopleidingen. Het bestuur van de HBO-raad heeft op 6 oktober 2006 ingestemd met dat charter.

Kwaliteit vergt keuzes

**Toelichting
Bestuurscharter
Lerarenopleidingen**

Uitstroomprofielen

Een belangrijke afspraak in het bestuurscharter is dat de lerarenopleidingen voortaan gaan werken met uitstroomprofielen. Aan de pabo kunnen studenten straks kiezen uit twee uitstroomprofielen:

- Het eerste profiel richt zich op het jonge kind en besteedt extra aandacht aan ontwikkelingspsychologie, pedagogiek en didactiek.
- Daarnaast komt er een profiel dat zich op het oudere kind richt. Daarin zal een aantal vakgebieden extra uitgediept worden.

Een aantal pabo's kent deze profielen overigens al. De bedoeling van het charter is dat ook andere pabo's ermee aan de slag gaan.

Aan de tweedegraads lerarenopleidingen komen drie uitstroomprofielen.

- Het eerste profiel biedt inhoudelijke verdieping in een schoolvak; wie dit profiel kiest, zal later bij uitstek aan het werk kunnen in de eerste fase van havo en vwo.
- Het tweede profiel richt zich met name op de beroepspraktijkvorming en leidt leraren op die vooral in het vmbo en het mbo veel gevraagd zullen worden.
- Ten slotte kunnen studenten ook kiezen voor een profiel dat hen extra verdieping biedt op het gebied van zorgverlening; zij zullen na hun afstuderen waarschijnlijk vooral in vmbo, mbo en het praktijkonderwijs in trek blijken.

Deze uitstroomprofielen zijn een antwoord op een knellend vraagstuk. Dat vraagstuk kwam in volle omvang op tafel toen in de aanloop naar het bestuurscharter in kaart werd gebracht welke eisen er aan een beginnende leraar gesteld kunnen worden. Dat gebeurde aan de hand van de bekwaamheidseisen van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en de 'Dublin-descriptoren'; dat zijn in Europees verband vastgestelde maatstaven om het bachelor- en masterniveau te bepalen.

Deze twee sets van eisen schetsen samen wat de volle breedte en diepte van het beroep van leraar inhoudt. Wie aan al deze eisen voldoet, is "de ideale leraar die in alle beroepssituaties adequaat weet te handelen en dit complexe handelen kan verantwoorden op basis van alle mogelijke theorieën", zo valt te lezen in een bijlage van het bestuurscharter. Maar, zo wordt daar meteen aan toegevoegd, deze breedte en diepte kunnen niet volledig gerealiseerd worden binnen de initiële lerarenopleiding; daarvoor is simpelweg te weinig tijd beschikbaar.

Het is dus nodig om keuzes te maken, en dat doen de lerarenopleidingen door hun studenten uitstroomprofielen aan te bieden. Een groot gedeelte van de opleiding blijft trouwens bestaan als een gemeenschappelijke basis. Ook de brede bevoegdheid blijft bestaan: wie bijvoorbeeld het profiel 'beroepspraktijkvorming' gekozen heeft, kan straks nog steeds aan de slag in de onderbouw van havo en vwo.

Reken- en taaltoets

Een onderwerp dat al de nodige aandacht heeft getrokken, is het reken- en taalniveau van pabo-studenten. Veel studenten die zich als eerstejaars inschrijven bij een pabo, zijn slecht in rekenen of taal. Daarom hebben de hogescholen besloten een entreetoets rekenen en taal te laten ontwikkelen. Zo kan aan het begin van de studie vastgesteld worden hoe het gesteld is op dit gebied. Vervolgens kan gericht gewerkt worden aan het wegwerken van lacunes. Aan het eind van het eerste jaar wordt door middel van een tweede toets vastgesteld of dat gelukt is. De uitslag van die toets is van invloed op het bindend studieadvies dat elke student na zijn eerste jaar krijgt.

Het is overigens de bedoeling dat beide toetsen na verloop van tijd weer verdwijnen. Tenslotte zijn niet de pabo's zelf verantwoordelijk voor het reken- en taal-niveau van hun aankomende studenten. Om het probleem bij de wortel aan te pakken is met minister van der Hoeven afgesproken dat het reken- en taalonderwijs in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs beter zal worden. De minister en de scholen in het middelbaar onderwijs zijn dus aan zet!

Kwaliteitsstandaarden

Het bestuurscharter besteedt ook uitgebreid aandacht aan procedures en regelingen die borg staan voor de kwaliteit van de opleidingen. Zo zijn er afspraken gemaakt over het beoordelen van zogeheten elders verworven competenties. Die afspraken zijn van groot belang nu het lerarentekort weer dreigt te groeien, en nu dus ook de noodzaak groeit om mensen die nu nog buiten het onderwijs werken op te leiden tot leraar.

Wie met een diploma van een lerarenopleiding komt, moet gegarandeerd op hbo-niveau opgeleid zijn. Om die garantie ook daadwerkelijk te kunnen geven, hebben de betrokken hogescholen ook afspraken gemaakt over de kwaliteit van toets- en examen-regelingen.

Ook over het geheel van de kwaliteitszorg zijn afspraken gemaakt. Die kwaliteitszorg is nu nog niet overal op orde; dat betekent dat de betrokken opleidingen geen goed zicht hebben op de kwaliteit van hun eigen onderwijs. In het bestuurscharter beloven de hogescholen nu dat hun kwaliteitszorgsysteem bij de eerstvolgende accreditatie van lerarenopleidingen in orde zal worden bevonden.

Masteropleidingen

Ten slotte hebben de hogescholen zich gebogen over de masteropleidingen in de educatieve sector. Er zijn nu drie soorten masteropleidingen: leraar voorbereidend hoger onderwijs (eerstegraads), speciale onderwijszorg en onderwijsmanagement. Binnen de stuurgroep zijn de inhoudelijke eisen die aan die opleidingen verbonden zijn nu zo beschreven dat ze helder ten opzichte van elkaar zijn gepositioneerd. De hogescholen zullen dit samenhangend stelsel van masteropleidingen als uitgangspunt voor verdere ontwikkelingen gebruiken.

Daarnaast is een aanzet gegeven tot een vierde soort master of education: de master Leren & Innoveren. Scholen bepalen steeds meer hun eigen onderwijskundig beleid, zo is de gedachte; docenten die deze masteropleiding hebben afgerond moeten scholen daarbij helpen. Zij moeten onderwijsbeleid ontwerpen en vernieuwen, de schoolleiding erover adviseren en collega's begeleiden bij het invoeren ervan. Uit gesprekken met het werkveld is gebleken dat de behoefte aan zo'n nieuwe master groot is.